

**ΠΜΣ Δημόσιες Πολιτικές – Κατεύθυνση Φορολογικού Δικαίου
Δίκαιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου**

9/5/2025

**Ο ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΩΝ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ
ΥΠΟΛΟΓΩΝ ΤΩΝ ΟΤΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ
ΠΡΟΣΩΠΩΝ (ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ)
Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΥΣ
ΦΟΡΕΙΣ**

**ANNA ΛΙΓΩΜΕΝΟΥ
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΚΑΙ ΜΠΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΣΕ ΤΕΣΣΕΡΑ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ E-LEARNING ΤΟΥ ΕΚΠΑ**

ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Άρθρο 98 Συντάγματος

Άρθρο 31 του ν. 4270/2014

Άρθρα 8, 9, 10 και 11 του ν. 4820/2021

- Ελεγκτικές αρμοδιότητες
- Γνωμοδοτικές αρμοδιότητες
- Δικαιοδοτικές αρμοδιότητες
- Συνεργασία με ομοειδείς δικαιοδοτικούς και ελεγκτικούς θεσμούς

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ (Άρθρο 98 του Συντάγματος) Ανώτατο Δημοσιονομικό Δικαστήριο – Εξωτερικός Ελεγκτής του Δημόσιου Τομέα

- Το Ελεγκτικό Συνέδριο ως το **Ανώτατο Δημοσιονομικό Δικαστήριο** της Χώρας μας (άρθρο 31 του ν. 4270/2014) ασκεί κατά το άρθρο 169 του ν. 4270/2014 τον **εξωτερικό έλεγχο** των οικονομικών καταστάσεων και λογαριασμών, καθώς και των συστημάτων λογιστικών και δημοσιονομικών αναφορών για όλους τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης Α΄ και Β΄ βαθμού, καθώς και κάθε φορέα που έλαβε καθ΄ οιονδήποτε τρόπο χρηματοδότηση ή επιχορήγηση από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, καθοδηγώντας τη Διοίκηση στην ορθή ερμηνεία και εφαρμογή των νόμων και **συμβάλλοντας στη διαμόρφωση χρηστής δημοσιονομικής πειθαρχίας των διοικητικών οργάνων.**
- Παρακολουθεί, ελέγχει και αξιολογεί την αποτελεσματικότητα και την επάρκεια των Υπηρεσιών Εσωτερικού Ελέγχου και των εσωτερικών δικλείδων όλων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης (άρθρο 9 του ν. 4820).

Έλεγχοι από άλλους ελεγκτικούς φορείς (άρθρο 71 του ν. 4820/2021)

- Οι Ελεγκτικές Υπηρεσίες, οι Οικονομικές Επιθεωρήσεις ή άλλες υπηρεσίες που σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις ασκούν τακτικό διαχειριστικό έλεγχο, καθώς και κάθε άλλη αρχή που διενεργεί ελέγχους στη δημόσια διαχείριση, **ενημερώνουν το Ελεγκτικό Συνέδριο για το πρόγραμμα ελέγχου τους και την έναρξη των ελεγκτικών εργασιών τους και υποβάλλουν σ' αυτό το πόρισμά τους, εντός δύο (2) μηνών από την έκδοσή του**, καθώς και αναλυτικό πίνακα των διαχειριστικών στοιχείων επί των οποίων αυτό βασίστηκε. Η αρμόδια Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ύστερα από αξιολόγηση των εργασιών και των αποτελεσμάτων του ελέγχου, μπορεί, αν κρίνει ότι συντρέχει περίπτωση, να επαναλάβει από την αρχή τον έλεγχο.
- 2. Κάθε υπηρεσία, στην οποία υποβάλλεται έκθεση ελέγχου διαχείρισης δημοσίου υπολόγου ή υπολόγου οργανισμού τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, υποχρεούται χωρίς καθυστέρηση να διαβιβάσει αντίγραφο της έκθεσης αυτής στο Ελεγκτικό Συνέδριο.

Προληπτικός/Κατασταλτικός έλεγχος

- Στις ελεγκτικές αρμοδιότητες του ΕλΣυν εντάσσεται, κατά το άρθρο 98 παρ. 1γ του Συντ., ο έλεγχος των **λογαριασμών** των δημοσίων υπολόγων και των Ο.Τ.Α. ή άλλων νομικών προσώπων. Το εδ. γ της παρ. 1 του άρθρου 98 του Συντ. που αναφέρεται σε λογαριασμούς αντιδιαστέλλεται προς το εδ. α της παρ. 1 του άρθρου 98 του Συντ., που αναφέρεται σε έλεγχο **δαπανών**. Έτσι στο εδ. γ της παρ. 1 πρόκειται για **κατασταλτικό έλεγχο**, ενώ στο εδ. α της παρ. 1 πρόκειται για **προληπτικό έλεγχο**, όπως ο νόμος ορίζει (άρθρο 9 παρ. 1 περ. β' του ν. 4820/2021).
- Ο κατασταλτικός έλεγχος είναι ευρύτερος του προληπτικού ελέγχου και διακρίνεται σε ετήσιο **τακτικό** και δειγματοληπτικό (άρθρο 12 ν. 2539/1997), εκτός αν από το δειγματοληπτικό έλεγχο προκύψουν λόγοι που επιβάλλουν τη γενίκευση του κατασταλτικού ελέγχου και διενεργείται μετά το τέλος κάθε οικονομικής χρήσης ή είναι **έκτακτος**, γενικός, ειδικός, **θεματικός**, ή στοχευμένος σε τομείς υψηλού ελεγκτικού ενδιαφέροντος με βάση το ετήσιο ελεγκτικό πρόγραμμα άρθρο 345 και 346 του ν. 4700/2020).

Προληπτικός/Κατασταλτικός έλεγχος (συνέχεια)

- Ο κατασταλτικός έλεγχος ολοκληρώνεται με την έκδοση πράξης από το αρμόδιο όργανο του Ελεγκτικού Συνεδρίου (άρθρο 345 παρ. 2 του ν. 4700/2020), με την οποία είτε θα κηρυχθούν οι ελεγχθέντες λογαριασμοί ως **ορθώς έχοντες** είτε θα καταλογισθούν οι υπεύθυνοι για τα **ελλείμματα** που θα διαπιστωθούν.
- Οι έλεγχοι επί του απολογισμού και του ισολογισμού των **οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου** διεξάγονται τουλάχιστον μια φορά ανά τετραετία και δεν καταλήγουν υποχρεωτικώς σε διατύπωση ελεγκτικής γνώμης, όπως επί του ελέγχου του Απολογισμού και του Ισολογισμού του Κράτους.

ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ-ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ (άρθρο 9 παρ. 1 περ. β του ν. 4820/2021)

- Από 1-1-2017 δεν ασκείται προληπτικός έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο επί των δαπανών του Κράτους, σύμφωνα με το ν. **4337/2015** και από 31-7-2019 επί των δαπανών των ΟΤΑ και των λοιπών νομικών προσώπων, σύμφωνα με το άρθρο 125 του ν. **4611/2019**.
- Κατ' εξαίρεση μόνο ασκείται προληπτικός έλεγχος, δηλ. πριν από την παραγωγή δημοσιονομικών συνεπειών, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 9 παρ. 1 περ. β' του ν. 4820/2021, κατά το οποίο, ο προληπτικός έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας ορισμένης κατηγορίας δαπανών ασκείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο στις εξαιρετικές περιπτώσεις που ο Επίτροπος κρίνει ότι το σύστημα εσωτερικού ελέγχου του ελεγχόμενου φορέα δεν λειτούργησε αποτελεσματικά κατά το κρίσιμο χρονικό διάστημα. Σκοπός αυτής της ρύθμισης είναι να διασφαλιστεί η νόμιμη και κανονική διάθεση του δημοσίου χρήματος (άρθρο 87 παρ. 3 του ν. 4820/2021).

Έλεγχος της αποτελεσματικότητας των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου των φορέων (άρθρο 99 του ν. 4820/2021)

- Το Ελεγκτικό Συνέδριο ελέγχει την εγκατάσταση, τη λειτουργία και την αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου στους φορείς που υπάγονται στην ελεγκτική του αρμοδιότητα **ως προς την ικανότητά τους να αποτρέπουν τους δημοσιονομικούς κινδύνους.**
- Σύμφωνα με την Κανονιστική απόφαση της Ολομέλειας του ΕλΣυν ΦΓ8/55081/ 2020 (Φ.4938/9.11.2020) {άρθρο 1 παρ. 3}
  - Ως δημοσιονομικοί κίνδυνοι νοούνται ιδίως: 1. Ο κίνδυνος αυθαίρετης υλικής αφαίρεσης ή καταστροφής της περιουσίας του φορέα (λ.χ. υπεξαίρεση). 2. **Ο κίνδυνος απεμπόλησης από τον φορέα δημόσιων αξιώσεων του εις βάρος τρίτων (λ.χ. μη είσπραξη φόρου).** 3. Ο κίνδυνος ανάληψης από τον φορέα δημόσιων υποχρεώσεων χωρίς δυνατότητα εκπλήρωσης (λ.χ. δάνεια). 4. Ο κίνδυνος μη σύννομης χορήγησης από τον φορέα δικαιωμάτων υπέρ τρίτων (λ.χ. μη νόμιμη απευθείας ανάθεση). 5. **Ο κίνδυνος μη σύννομης εκταμίευσης από τον φορέα δημόσιου χρήματος ή διάθεσης περιουσίας (λ.χ. πληρωμή χωρίς επαρκή παραλαβή),** και 6. Ο κίνδυνος διάθεσης από τον φορέα δημόσιου χρήματος χωρίς εγγυήσεις για την επίτευξη του καλύτερου αποτελέσματος (λ.χ. σπάταλη διαχείριση).

Κατασταλτικός έλεγχος (a posteriori)

- Διενεργείται **μετά την πραγματοποίηση** των δημόσιων δαπανών και είναι **έλεγχος των λογαριασμών** των υπολόγων και των απολογισμών των Δήμων, των Περιφερειών και των νομικών προσώπων. Πρόκειται για έλεγχο ταμειακής εκτέλεσης του προϋπολογισμού, έχει απολογιστικό χαρακτήρα της συνολικής οικονομικής δραστηριότητας και αποτελεί κατ' εξοχήν έλεγχο της **διαχείρισης του δημοσίου χρήματος**. Συνεπώς, ο κατασταλτικός έλεγχος έχει ως αντικείμενο τετελεσμένες οικονομικές πράξεις ή παραλείψεις λ.χ. παράλειψη εισαγωγής εισπράξεων στη διαχείριση.
- Με **κριτήριο τα όργανα** από τα οποία διενεργείται διακρίνεται σε
- **Διοικητικό**, που ασκείται από μονομελή ή πολυμελή διοικητικά όργανα (π. χ. Γενική Διεύθυνση Δημοσιονομικών Ελέγχων του Υπουργείου Οικονομικών, Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ν. 4622/2019)
- **Δικαστικό** που ασκείται από το Ελεγκτικό Συνέδριο
- **Κοινοβουλευτικό** με ερωτήσεις ή επερωτήσεις ή και στα πλαίσια ψήφησης δημοσιονομικού νόμου από τη Βουλή.

Η έννοια των λογαριασμών

- Ο **λογαριασμός** είναι η απεικόνιση των εσόδων και των δαπανών μιας δημόσιας διαχείρισης. Επίσης είναι η γραφική απεικόνιση εισροής και εκροής χρημάτων δημόσιας διαχείρισης (Αποφ. ΕΣ 1104/2007Ολ., 2146/1995 IV Τμήμ., ΔιΔικ 8, σελ. 86). Συντάσσεται και τηρείται από τον δημόσιο υπόλογο και πρέπει να συνοδεύεται από τα νόμιμα δικαιολογητικά στοιχεία, ώστε το Ελεγκτικό Συνέδριο να μπορεί να τον ελέγξει. Για την σύνταξή του ακολουθείται ένα συγκεκριμένο λογιστικό σύστημα (Accounting system), το οποίο περιλαμβάνει τα λογιστικά αρχεία και τις διαδικασίες για την καταγραφή των συναλλαγών και των οικονομικών γεγονότων εν γένει
- Η εισαγωγή των χρηματοοικονομικών πληροφοριών στο λογιστικό σύστημα και η επεξεργασία τους πρέπει να γίνεται κατά τρόπο που να διασφαλίζει την αξιόπιστη παραγωγή αναφορών για διοικητικούς, λογιστικούς και λοιπούς σκοπούς.

Η έννοια της διαχείρισης

- Βασικό κριτήριο για την άσκηση δημοσιονομικού ελέγχου επί μιας οικονομικής μονάδας είναι η **διαχείριση δημοσίου χρήματος** (Πρακτικά Ολομ ΕΣ 3^{ης} Γ.Σ 29-1-2014 θ. Β', ΘΠΔΔ 2014).
- Κατά τη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΟλομΕΣ 1983/1995, 1448/2000, Διδ 13, σελ. 1363), **διαχείριση** σημαίνει διενέργεια εισπράξεων εσόδων, καταβολή δαπανών, χρεοπίστωση υλικού, ασφαλής φύλαξη δημοσίου χρήματος και προσήκουσα απόδοσή του.
- Δεν συνιστούν διαχείριση η απλή για λογαριασμό του κατόχου χρήση αντικειμένων που ανήκουν στο Δημόσιο.

Δημόσιο Χρήμα

- Για τον χαρακτηρισμό του χρήματος ως δημοσίου, η νομολογία του ΕλΣυν (απόφ. 177/2022 ΟΛΕΛΣυν in ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΚΑΙ ΚΡΙΣΙΜΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ, 2023/επιμέλεια Άννα Λιγωμένου, σελ. 672 επ.) στηρίζεται όχι μόνο στο **οργανικό κριτήριο**, κατά το οποίο στην έννοια του δημοσίου χρήματος περιλαμβάνεται ότι ανήκει κατά κυριότητα και διαχειρίζεται η Κεντρική Κυβέρνηση ή ΝΠΔΔ ή ΟΤΑ α' και β' βαθμού, αλλά και στο **λειτουργικό κριτήριο**, κατά το οποίο δημόσιο χρήμα είναι και κάθε χρηματικό διαθέσιμο με προέλευση από δημόσια πηγή ανεξάρτητα από τη νομική φύση του προσώπου που το διαχειρίζεται, δηλ. και το χρήμα νπιδ, αρκεί αυτό να έχει εν γένει δημόσια προέλευση και να παρέχεται στο νομικό πρόσωπο για την εξυπηρέτηση σκοπού που υπάγεται στις αρμοδιότητες του δημόσιου φορέα που το διέθεσε.
- Συνεπώς ΝΠΙΔ (Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων Διόφαντος/απόφ. Ι Τμ. 5312/2015), Ιδιωτικοί Οργανισμοί μικτής οικονομίας που λειτουργούν κατ' εντολή του Κράτους με ειδική επιχορήγηση από τον κρατικό προϋπολογισμό για την εξυπηρέτηση δημόσιου συμφέροντος ή για την κάλυψη δραστηριοτήτων με τις οποίες ασκείται δημόσια εξουσία (Σπηλιωτόπουλος εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου σελ. 27 επ.) υπόκεινται σε κατασταλτικό έλεγχο (βλ. σχετικά και Άννα Λιγωμένου, Η συμβολή του Ελεγκτικού Συνεδρίου στη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση των δημοτικών επιχειρήσεων, ΔιΔικ 3/2020, σελ. 353 επ..)

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΥΠΟΛΟΓΩΝ (1)

- Εντός δύο (2) μηνών το αργότερο από τη λήξη κάθε οικονομικού έτους ή από τη με οποιονδήποτε τρόπο λήξη της διαχείρισής τους, οι υπόλογοι και οι δευτερεύοντες διατάκτες του Δημοσίου οφείλουν να λογοδοτούν για αυτήν στο Ελεγκτικό Συνέδριο, υποβάλλοντας απευθείας σε αυτό τους λογαριασμούς τους. (Άρθρο 114 παρ. 1 του ν. 4800/2021)

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΥΠΟΛΟΓΩΝ (2)

- Οι ετήσιοι λογαριασμοί των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (απολογισμοί, ισολογισμοί και οι άλλες οικονομικές καταστάσεις τους, σύμφωνα με τις διατάξεις που τους διέπουν) αρμοδίως εγκεκριμένοι και με τις τυχόν εκθέσεις ορκωτών λογιστών ελεγκτών επ' αυτών, **υποβάλλονται** στο Ελεγκτικό Συνέδριο το επόμενο έτος από αυτό της διαχειριστικής περιόδου, όσον αφορά στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου αυτών μέχρι το τέλος του μηνός Οκτωβρίου, και όσον αφορά στα λοιπά νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου μέχρι το τέλος του μηνός Δεκεμβρίου (Άρθρο 120 Ν. 4820/2021).

Συνέπειες μη υποβολής ή εκπρόθεσμης υποβολής λογαριασμών στο ΕΛΣυν

- Αν παρέλθουν άπρακτες οι προθεσμίες για την υποβολή των λογαριασμών ή απολογισμών στο ΕΛΣυν, ο αρμόδιος Επίτροπος μπορεί να επιβάλει στον υπόλογο χρηματική κύρωση μέχρι το ποσό των μηνιαίων αποδοχών του, καλώντας τον συγχρόνως να υποβάλει τους λογαριασμούς μέσα σε προθεσμία που δεν υπερβαίνει τις δεκαπέντε (15) ημέρες από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης.
- Αν ο υπόλογος είναι άμισθος, μπορεί να επιβληθεί σε αυτόν χρηματική κύρωση μέχρι του ποσού των οκτακοσίων ογδόντα (880) ευρώ. Το ποσό αυτό μπορεί να αυξάνεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.
- Οι χρηματικές κυρώσεις των παρ. 2 και 3 επιβάλλονται αφού προηγουμένως ο Επίτροπος απευθύνει στον υπόλογο πρόσκληση, με την οποία του τάσσει προθεσμία για την παροχή εξηγήσεων που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις δεκαπέντε (15) ημέρες από την κοινοποίηση σε αυτόν της πρόσκλησης. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία που τάχθηκε με την πρόσκληση, οι κυρώσεις αυτές επιβάλλονται και χωρίς την από μέρους του υπολόγου παροχή εξηγήσεων.
- Κατά των πράξεων του Επιτρόπου με τις οποίες επιβάλλονται οι ως άνω χρηματικές κυρώσεις επιτρέπεται η άσκηση έφεσης σύμφωνα με τα άρθρα 111 έως 117 του ν. 4700/2020

ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ (a posteriori) ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΣΥΝ

Άρθρα 9 παρ. 1 περ. δ και 66 του ν. 4820/2021

Οι κατασταλτικοί έλεγχοι διενεργούνται από τις Υπηρεσίες Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου με τον συντονισμό των Γενικών Συντονιστών Επιτρόπων και την εποπτεία του αρμόδιου Τμήματος Ελέγχων ή μετά από απόφαση της Ολομέλειας από ειδικό κλιμάκιο, στο οποίο μπορεί να συμμετέχουν δικαστικοί λειτουργοί ή ελεγκτές δικαστικοί υπάλληλοι, οι οποίοι ορίζονται από το Τμήμα Ελέγχων

Άρθρο 99 παρ. 3 του ν. 4820/2021

Οι έλεγχοι επί του απολογισμού και του ισολογισμού των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης και των άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου διεξάγονται τουλάχιστον μια φορά ανά τετραετία. Είναι **έλεγχοι αξιοπιστίας λογαριασμών και νομιμότητας ή κανονικότητας υποκείμενων πράξεων**, που, ανάλογα με τις ελεγκτικές δυνάμεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου, μπορεί να περιορίζονται σε ορισμένες μόνον εγγραφές των λογαριασμών ή υποκείμενες αυτών πράξεις

Έλεγχοι αξιοπιστίας των λογαριασμών (άρθρο 82 του ν. 4820/2021)

- Οι έλεγχοι αυτοί διερευνούν την πληρότητα, την ακρίβεια και την αλήθεια των εγγραφών που περιέχουν οι λογαριασμοί, καθώς και αν έχουν τηρηθεί οι λογιστικές αρχές που διέπουν την κατάρτιση των λογαριασμών.
- Στο πλαίσιο των ελέγχων αυτών ελέγχεται αν οι λογαριασμοί είναι επαρκώς κατανοητοί και αν αποδίδουν μια πιστή απεικόνιση της διαχείρισης στην οποία αναφέρονται. Η αληθής απεικόνιση της διαχείρισης αποτελεί βασικό στοιχείο της ποιότητας των λογαριασμών, το οποίο μετά τον έλεγχο της κανονικότητας, οδηγεί στην ολοκλήρωση του ελέγχου.

ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ (a posteriori) ΑΠΟ ΤΟ ΕΛΣΥΝ

- Ο κατασταλτικός έλεγχος αποβλέπει στη **διερεύνηση της εφαρμογής των δημοσιονομικών κανόνων κατά τη διαχείριση του δημοσίου χρήματος.** Ελέγχεται η τήρηση και η ενημέρωση των λογαριασμών ώστε να απεικονίζεται με ακρίβεια το περιεχόμενο των οικονομικών πράξεων και δημοσιονομικών ενεργειών, καθώς και η τήρηση της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης (οικονομικότητα, αποτελεσματικότητα, αποδοτικότητα)

Περιεχόμενο του κατασταλτικού ελέγχου(1)

- **Αντικείμενο του κατασταλτικού ελέγχου** είναι το σύνολο των διαχειριστικών στοιχείων, όχι μόνο ο έλεγχος των δαπανών, αλλά και ο έλεγχος της βεβαίωσης και της είσπραξης των εσόδων, καθώς και της διαχείρισης της δημόσιας περιουσίας (π. χ. εκμίσθωση κυλικείου σε δημόσιο σχολείο, διαχείριση κληροδοτήματος, εκμίσθωση σε ιδιώτη χώρου πλατείας για τραπέζο-καθίσματα).
- Πρόκειται κατά κανόνα για έλεγχο νομιμότητας και κανονικότητας
- **Ως προς τα έξοδα (πληρωμές)** ελέγχεται η ορθότητα εξόφλησης των χρηματικών ενταλμάτων πληρωμής & σχετικών καταχωρήσεων στο λογιστικό πρόγραμμα. Σε περίπτωση δε που τα χρηματικά εντάλματα δεν έχουν ελεγχθεί προληπτικά, τότε γίνεται πλήρης έλεγχος νομιμότητας & κανονικότητας της δαπάνης, παραγραφής και πληρότητας δικαιολογητικών. Αν έχει ήδη ασκηθεί προληπτικός έλεγχος, τότε γίνεται έλεγχος μόνο των δικαιολογητικών εξόφλησης αυτών.
- **Νόμιμη** είναι η δαπάνη που 1)προβλέπεται από διάταξη νόμου ή εξυπηρετεί τους σκοπούς του οικείου φορέα (λειτουργική) και 2) υπάρχει εγγεγραμμένη στον Προϋπολογισμό σχετική πίστωση (άρθρο 91 παρ. 2 του ν. 4270/2014)
- **Κανονική** είναι η δαπάνη που 1) έχει αναληφθεί νόμιμα, 2) επισυνάπτονται τα νόμιμα δικαιολογητικά και 3) η σχετική απαίτηση δεν έχει υποπέσει σε παραγραφή (άρθρο 91 παρ. 1 του ν.4270/2014).

Περιεχόμενο του κατασταλτικού ελέγχου (συνέχεια 2)

- Ελέγχονται και τα παρεμπιπτόντως αναφύομενα ζητήματα, υπό την επιφύλαξη ύπαρξης δεδικασμένου από αρμόδια δικαστήρια
- Σύμφωνα με το άρθρο 346 του ν. 4700/2020, ελέγχονται επίσης η τήρηση της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης (άρθρο 33 του ν. 4270/2014)
- Η ορθή τήρηση του κατά περίπτωση ισχύοντος λογιστικού ή διαχειριστικού συστήματος, σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές που το διέπουν
- Η τήρηση και η ενημέρωση των λογαριασμών ώστε να απεικονίζουν με ακρίβεια το περιεχόμενο των δημοσιονομικών πράξεων
- Νόμιμη λήψη δανείων, παροχή εγγυήσεων και η τήρηση των όρων των σχετικών συμβάσεων
- Η νόμιμη διαχείριση της κινητής και ακίνητης περιουσίας

Περιεχόμενο του κατασταλτικού ελέγχου (συνέχεια 3)

- Η έγκαιρη και κανονική απόδοση των υπέρ τρίτων εισπραττομένων δικαιωμάτων. Εν προκειμένω ελέγχονται τα δικαιολογητικά απόδοσης των κρατήσεων σε ασφαλιστικούς φορείς ή στο Δημόσιο, που έχουν επισυναφθεί στα εξοφληθέντα χρηματικά εντάλματα πληρωμής. Στα δικαιολογητικά απόδοσης περιλαμβάνονται αναλυτικές καταστάσεις ανά φορέα, γραμμάτια είσπραξης των κρατήσεων, τραπεζικές εντολές μεταφοράς στους δικαιούχους.
- Η είσπραξη και η διαχείριση των ανταποδοτικών τελών ή άλλων ειδικών εσόδων ή των εσόδων από δάνεια ή των βεβαιωθέντων εσόδων από οφειλές και πρόστιμα εις βάρος τρίτων.
- Τα συστήματα λειτουργίας του φορέα (έλεγχος συστημάτων)
- Η συμμόρφωση του φορέα σε προηγούμενες υποδείξεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου (έλεγχοι συμμόρφωσης/άρθρο 83 του ν. 4820/2021)

Κατασταλτικός έλεγχος (συνέχεια)

- Ο ελεγκτής αφού εξακριβώσει το ταμειακό υπόλοιπο της διαχείρισης & προβεί σε έλεγχο πράξεων που αφορούν σε λογιστικές καταχωρήσεις εσόδων και εξόδων, έχοντας ζητήσει όλα τα απαραίτητα δικαιολογητικά και έγγραφα, διατυπώνει σε πράξη την κρίση του **αν οι λογαριασμοί έχουν ορθώς** ή αν πρέπει να καταλογιστεί **ο υπόλογος** σε περίπτωση ελλείμματος. Σε περίπτωση εντοπισμού μη νομίμων δαπανών ή ελλείψεων συντάσσεται Φύλλο Μεταβολών και Ελλείψεων, στο οποίο οι υπόλογοι οφείλουν να απαντήσουν ή/και να προσκομίσουν επιπλέον στοιχεία. Έτσι διασφαλίζεται πλήρως το δικαίωμα άμυνας του καταλογιζόμενου και το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης. Με την ολοκλήρωση του ελέγχου συντάσσεται σχετική έκθεση.
- Εάν προκύψουν **ελλείμματα**, ο ελεγκτής προβαίνει σε έκδοση πράξης καταλογισμού, εφόσον το έλλειμμα είναι μέχρι 100.000 ευρώ. Άλλως το πόρισμά του το στέλνει στο Α΄ Κλιμάκιο για να προβεί αυτό στον καταλογισμό.

Κατασταλτικός έλεγχος (συνέχεια)

- Σε βάρος των προσώπων που ευθύνονται για το έλλειμμα καταλογίζονται και **τόκοι** (σε περίπτωση βαριάς αμέλειας ή δόλου), που καθορίζονται από τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις για την είσπραξη των δημοσίων εσόδων. Οι τόκοι υπολογίζονται από την ημέρα κατά την οποία εξακριβώθηκε ότι έλαβε χώρα το έλλειμμα και εφόσον η εξακρίβωση αυτή είναι αδύνατη, από τότε που ανακαλύφθηκε το έλλειμμα
- Αν η εξακρίβωση του ελλείμματος γίνεται μετά τη λήξη του οικονομικού έτους στη διαχείριση του οποίου αναφέρεται το έλλειμμα και είναι αδύνατος ο προσδιορισμός της ημέρας ή του μήνα που έλαβε χώρα τούτο, οι τόκοι υπολογίζονται από τη λήξη του οικονομικού έτους της διαχείρισης.

Κατασταλτικός έλεγχος (συνέχεια)

- Αν το έλλειμμα προέκυψε λόγω παράλειψης εισαγωγής των εισπράξεων, οι τόκοι υπολογίζονται από τότε που ο υπεύθυνος όφειλε να εισαγάγει τα εισπραχθέντα στο ταμείο.

Το Α΄ Κλιμάκιο του ΕλΣυν ως καταλογίζον όργανο

- Για ελλείμματα άνω των εκατό χιλιάδων (100.000) ευρώ, αρμόδιο για τον καταλογισμό είναι Κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στην περίπτωση αυτήν, ο Επίτροπος, αφού τηρήσει τη νόμιμη προδικασία, διαβιβάζει στο Κλιμάκιο αίτηση καταλογισμού, η οποία συνοδεύεται από έκθεση ελέγχου και το σχετικό υποστηρικτικό υλικό. Το Κλιμάκιο, χωρίς να επαναλάβει τον έλεγχο, εφόσον κρίνει ότι η αίτηση θεμελιώνεται επαρκώς στα στοιχεία του φακέλου, καλεί τους υπευθύνους σε ακρόαση και στη συνέχεια αποφαινεται επί της αίτησης καταλογισμού.
- Αν το Κλιμάκιο κρίνει ότι η αίτηση δεν θεμελιώνεται επαρκώς, αναπέμπει την υπόθεση στον Επίτροπο για τις δικές του περαιτέρω ενέργειες.

Έλλειμμα

- Έλλειμμα δημοσίου υπολόγου είναι οποιαδήποτε έλλειψη χρημάτων, αξιών και υλικού που διαπιστώνεται με τη νόμιμη διαδικασία στη διαχείρισή του, καθώς και οποιαδήποτε άλλη κατάσταση διαχείρισης που θεωρείται έλλειμμα από το νόμο. (Άρθρο 152 ν. 4270/2014 και 141 του ν. 4800/2021).
- 2. Τα ελλείμματα στη δημόσια διαχείριση διακρίνονται:
  - (α) σε υλικά ελλείμματα ταμείου, χαρτοφυλακίου ή αποθήκης,
  - (β) σε ελλείμματα λόγω παράτυπης πληρωμής ή διάθεσης αξιών ή εξόδου υλικού από την αποθήκη,
  - (γ) σε ελλείμματα λόγω μη νόμιμης διαχείρισης που δεν εντάσσονται στις περ. α' και β'.

Ως έλλειμμα επίσης θεωρείται και κάθε πληρωμή που

- α. Δεν ανάγεται στην αρμοδιότητα του υπολόγου.
- β. Έγινε χωρίς τα προβλεπόμενα από τις ισχύουσες διατάξεις δικαιολογητικά.
- γ. Αφορά δαπάνες για τις οποίες δεν έχουν τηρηθεί οι νόμιμες διαδικασίες εκ μέρους του υπολόγου.
- δ. Έχει γίνει αχρεώστητα από υπαιτιότητα του υπολόγου.
- ε. Είναι άσχετη με το σκοπό της διαχείρισης.

Τυπικό και ουσιαστικό έλλειμμα

- Το Ελεγκτικό Συνέδριο, κατά την εκδίκαση καταλογιστικών υποθέσεων και προκειμένου να αντιμετωπίσει τις συνέπειες του προβλήματος σχετικά με το αν το έλλειμμα είναι πραγματικό ή τυπικό με την απόφαση **4314/2013** απόφασή του (Ολομέλειας) απεφάνθη ως ακολούθως:
- **«Η «επί το έλαττον αδικαιολόγητη διαφορά» στην διαχείριση του υπολόγου άλλοτε αποτελεί ισόποση ζημία του φορέα, οπότε ο επιβαλλόμενος σε βάρος του οικείου υπολόγου καταλογισμός έχει χαρακτήρα αμιγώς αποκαταστατικό της ζημίας αυτής (ουσιαστικό έλλειμμα) άλλοτε δεν συνεπάγεται δεν συνεπάγεται αντιστοίχως πραγματική ζημία αυτού, αφού μπορεί να οφείλεται σε τυπικές παραλείψεις κατά τη διενέργεια των δημόσιων δαπανών ή σε παραλείψεις σχετικά με την κανονική τήρηση των οικείων λογαριασμών (τυπικό έλλειμμα)**
- Βασικό κριτήριο της διάκρισης μεταξύ τυπικού και ουσιαστικού ελλείμματος είναι η ύπαρξη ή μη ζημίας στην περιουσία του Δημοσίου, των ΟΤΑ ή άλλου δημόσιου νομικού προσώπου.

Η ελεγκτική διαδικασία

- Έχει ως αφετηρία τον έλεγχο ενός λογαριασμού, που συνδέεται με ορισμένο υπόλογο ή υπολόγους, εντούτοις ανάλογα με τα ευρήματα μπορεί να επεκταθεί και σε ευθύνες τρίτων προσώπων π.χ. αχρεωστήτως λαβόντων, αναλόγως της συγκεκριμένης κάθε φορά ανάμειξής τους στη δημιουργία του ελλείμματος.
- Ειδικότερα, στη δημοσιολογιστική νομοθεσία, που προσδιορίζει το πλαίσιο των δημοσιονομικών ευθυνών, ορίζεται ότι το έλλειμμα πλην των υπολόγων καταλογίζεται και σε βάρος τυχόν συνευθυνομένων, λαβόντων ή και άλλων υπηρεσιακών οργάνων και τούτο διότι το έλλειμμα ανακύπτει μεν στη διαχείριση, ωστόσο ο υπόλογος είτε δεν έχει σχετική ευθύνη είτε η δική του ευθύνη είναι ήσσονος σημασίας σε σχέση με τις ευθύνες άλλων προσώπων. Έτσι υπόκεινται σε καταλογισμό **ακόμη και ιδιώτες**, εφόσον κρίνεται ότι η δική τους συμπεριφορά ήταν εκείνη που δημιούργησε το έλλειμμα π. χ. στην περίπτωση που ιδιώτης εισέπραξε χρήματα από Δημόσιο φορέα με βάση παραστατικά που αποδείχθηκαν εικονικά

Δημοσιονομικώς υπεύθυνοι (1)

- **Δημοσιονομικώς υπεύθυνοι** είναι όσοι εμπλέκονται στη δημοσιονομική διαδικασία για την παραγωγή πράξεων με δημοσιονομικές συνέπειες. Αν από τις πράξεις ή παραλείψεις τους προκύψει έλλειμμα που διαπιστώνεται σε έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το έλλειμμα καταλογίζεται, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στα άρθρα 145 έως 150, σε βάρος της περιουσίας τους, άλλως απαλλάσσονται από την ευθύνη. (ΑΡΘΡΟ 94 ΤΟΥ Ν. 4820/2021)
- **1) ΥΠΟΛΟΓΟΙ** οι εντεταλμένοι την είσπραξη εσόδων ή την πληρωμή εξόδων του Δημοσίου, των ΟΤΑ και άλλων ΝΠΔΔ, καθώς και όσοι με οποιοδήποτε τρόπο, έστω και χωρίς νόμιμη εξουσιοδότηση, διαχειρίζονται χρήματα, αξίες ή υλικά που ανήκουν στο Δημόσιο, σε ΟΤΑ ή άλλο ΝΠΔΔ (εν τοις πράγμασι ή de facto υπόλογοι), επίσης δε και κάθε άλλο πρόσωπο, που, εξαιτίας της φύσης των υπηρεσιακών του καθηκόντων, θεωρείται από ειδική διάταξη νόμου ως υπόλογος ΟΤΑ ή άλλου ΝΠΔΔ.

Δημοσιονομικώς υπεύθυνοι (2)

- **2) ΣΥΝΕΥΘΥΝΟΜΕΝΟΣ** νοείται κάθε πρόσωπο, το οποίο, χωρίς να έχει την ιδιότητα του (de jure ή de facto) δημοσίου υπολόγου και χωρίς να θεωρείται από το νόμο ως τέτοιος, αναμειγνύεται με οποιοδήποτε τρόπο στη διαχειριστική διαδικασία και η ανάμειξή του αυτή τελεί σε αιτιώδη συνάφεια με τη δημιουργία του ελλείμματος, αποτελεί δηλαδή αναγκαίο και ικανό όρο για την επέλευσή του. Ως συνευθυνόμενοι κατά τη νομολογία έχουν ενδεικτικά κριθεί: α) μέλη των επιτροπών παραλαβής προμηθειών ΟΤΑ, β) υπάλληλος, ο οποίος συνέτασσε πλαστές μισθοδοτικές καταστάσεις και καταβάλλονταν αχρεωστήτως ποσά σε υπαλλήλου (Αποφάσεις 2462/2020 VII Τμ. ΕλΣυν και 1302/2022 Ολομ ΕλΣυν) γ) Προϊσταμένη Τμήματος Φορολογίας Εισοδήματος ΔΟΥ, η οποία κατήρτιζε πλαστούς τίτλους πληρωμής επιστρεφόμενων ποσών φόρου εισοδήματος, οι οποίοι εκτελούντο προς όφελός της.

Δημοσιονομικώς υπεύθυνοι (3)

- **3) ΑΧΡΕΩΣΤΗΤΩΣ ΛΑΒΩΝ** (ή ανοικείως) λαβών νοείται το πρόσωπο που λαμβάνει στην κατοχή του δημόσιο χρήμα με σκοπό την απόσβεση έναντι αυτού υποχρέωσης του Δημοσίου κλπ, η οποία ωστόσο, κατά το χρόνο της καταβολής είτε δεν υφίσταται, καθότι ουδέποτε γεννήθηκε ή μεταγενέστερα και προ της καταβολής αποσβέστηκε ή διότι η καταβολή τελεί υπό αναβλητική αίρεση η οποία ουδέποτε πληρώθηκε.
- (άρθρο 148 του ν. 4820/2021) Μη νόμιμες δαπάνες που πληρώθηκαν με οποιονδήποτε τίτλο πληρωμής καταλογίζονται στον λαβόντα: (α) εφόσον έχει συντελέσει υπαίτια στη μη νόμιμη πληρωμή, και (β) ανεξάρτητα από υπαιτιότητα αυτού σε κάθε περίπτωση αχρεώστητης πληρωμής.

Δημοσιονομικώς υπεύθυνοι (4)

- **4) ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΕΝΤΟΛΕΙΣ ΠΛΗΡΩΜΗΣ** Ο εκκαθαριστής και ο εντολέας πληρωμής ευθύνονται, αν η παράτυπη πληρωμή οφείλεται σε σφάλματα κατά την εκκαθάριση ή την εντολή πληρωμής, που υπάγονται στη δική τους σφαίρα ευθύνης, δηλαδή ευθύνονται για ελλείμματα που οφείλονται αφενός στη μη νομιμότητα της δαπάνης και στην μη ύπαρξη σχετικής πίστωσης στον Προϋπολογισμό του Δημόσιου Φορέα και αφετέρου σε ελλείψεις των δικαιολογητικών, μεταξύ των οποίων και η έλλειψη της νομικής δέσμευσης, καθώς και σε εσφαλμένο προσδιορισμό του δικαιώματος του δικαιούχου και του εκκαθαρισμένου ποσού. Με τα πρακτικά της 14^{ης} Γεν. Συν./11.12.2019 (θ. Β΄) της Ολομ. ΕλΣυν έγινε δεκτό ότι η εκκαθάριση και η εντολή πληρωμής των δημοσίων δαπανών συνιστούν πράξεις διαχείρισης, οι οποίες προσδίδουν σε όσους τις διενεργούν την ιδιότητα του υπολόγου
- **5) Ο ΤΑΜΙΑΣ** Ο ταμίας ευθύνεται για την πραγματοποίηση παράτυπης πληρωμής χρημάτων την οποία όφειλε λόγω των καθηκόντων του να διαπιστώσει. Συνεπώς η ευθύνη του περιορίζεται στον έλεγχο της εξωτερικής τυπικής νομιμότητας των δαπανών, ήτοι νόμιμα δικαιολογητικά, εντολή από αρμόδιο όργανο και μη υπέρβαση σχετικής πίστωσης και δεν αναφέρεται και στον έλεγχο της εσωτερικής-ουσιαστικής νομιμότητας.

ΝΕΑ ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΕ ΤΟ Ν. 4820/2021

- Στην παρ. 3 του αρ. 144 του ν.4820/2021 διαφοροποιείται η δημοσιονομική ευθύνη για τους εκκαθαριστές και τους εντολείς πληρωμής, από την ευθύνη του ταμειακού υπολόγου. Στην παρ. 3 ορίζεται «Οι εκκαθαριστές και οι εντολείς πληρωμής ευθύνονται αν προέβησαν σε εκκαθάριση δαπάνης και σε εντολή πληρωμής που στηρίζεται σε δέσμευση πίστωσης που δεν είναι διαθέσιμη στον προϋπολογισμό του φορέα ή σε νομική δέσμευση προδήλως εκτός των αρμοδιοτήτων του οργάνου που έλαβε την απόφαση. Δεν ευθύνονται αν στήριξαν την εκκαθάριση ή την εντολή πληρωμής σε νομοτύπως εκδοθείσες βεβαιώσεις αρμόδιων κατά τον νόμο οργάνων, στις οποίες διαπιστώνεται η συνδρομή των πραγματικών προϋποθέσεων διενέργειας της δαπάνης
- . Περαιτέρω στην παρ. 4 υπάρχει διαφοροποίηση του βαθμού της ευθύνης για τα πρόσωπα που έλαβαν μη νόμιμη απόφαση νομικής δέσμευσης, η οποία εκτελέστηκε, αφού αυτοί ευθύνονται μόνο αν ενήργησαν με δόλο ή βαρεία αμέλεια. Δεν συντρέχει βαρεία αμέλεια όταν η απόφαση αυτή στηρίζεται: α) σε υποστηρίξιμη ερμηνεία του νόμου ή β) σε πλάνη περί τα πράγματα που δεν είναι πρόδηλη ή γ) σε νομικό χαρακτηρισμό που δεν είναι προφανώς εσφαλμένος.

ΕΙΔΙΚΟΣ ΚΑΤΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ (1)

- Πρόκειται για μια διαδικασία που αφορά μόνο τους ΟΤΑ α΄ βαθμού και προβλέπεται στα άρθρα 175 παρ. 3 ν. 3463/2006 και 204 παρ. 4 ν. 4555/2018, Ειδικότερα, στην περίπτωση που ο Ταμίας αμφισβητήσει τη νομιμότητα χρηματικού εντάλματος & μετά από αναφορά των αντιρρήσεών του λάβει έγγραφη εντολή από το Δήμαρχο για εκτέλεση του εντάλματος, οφείλει μετά την εξόφληση αυτού, να το αποστείλει με όλα τα δικαιολογητικά για έλεγχο κατά προτεραιότητα, στον Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που υπηρετεί στο Νομό, στα διοικητικά όρια του οποίου ανήκει ο οικείος Δήμος .
- Εάν μετά την εξέταση **των λόγων άρνησης εξόφλησης** του Ταμιά προκύψει ότι η δαπάνη είναι μη νόμιμη, τότε το καταβληθέν ποσό αποτελεί έλλειμμα και υπόλογος θεωρείται ο Δήμαρχος, ο οποίος οφείλει και να το αναπληρώσει, σε συμμόρφωση με σχετικό Φύλλο Ελέγχου και Μεταβολών που συντάσσει ο Επίτροπος (ΕλΣυν 285/2024 Δεύτ. Τμ. και 391/2017 Ολομ.)

ΕΙΔΙΚΟΣ ΚΑΤΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ (2)

- Η ευθύνη του Δημάρχου εντοπίζεται στο ότι αναμείχθηκε άμεσα στη διαχειριστική διαδικασία, παρά τις αντιρρήσεις του Ταμία, υποκαθιστάμενος στην ουσία του ταμειακού έργου (αποφ. ΕλΣυν 125/2024 Δεύτ. Τμ. και 1277/2019 Ολ.)
- Δικαιολογητικός λόγος αυτού είναι η ειδική διαχειριστική ευθύνη του Δημάρχου, ως υπολόγου, η οποία περιορίζεται στους λόγους μη νομιμότητας που του γνωστοποιήθηκαν με την έγγραφη αναφορά του Ταμία και τους οποίους ο ίδιος ο Δήμαρχος απέρριψε

ΝΕΑ ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΕ ΤΟ Ν. 4820/2021

- Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΥΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΥΣ ΚΑΤΑΛΟΓΙΣΜΟΥΣ (άρθρο 150 ν. 4820/2021)
- Απόφαση ΦΓ8/14823/23-3-2023 (ΦΕΚ Β' 1963) Συντελεστές Βαρύτητας και Ποσοτώσεις

ΝΕΑ ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΕ ΤΟ Ν. 4820/2021

- Βασική αρχή στους κατασταλτικούς ελέγχους:
- 1) Αν διαπιστωθεί έλλειμμα, λαμβάνονται μέτρα αποκατάστασής του. Οι δημοσιονομικές ευθύνες αποδίδονται υποχρεωτικά μέσω της επιβολής **δημοσιονομικών καταλογισμών** στα κατά περίπτωση υπεύθυνα πρόσωπα, αυτά δηλαδή που με τις παράνομες πράξεις ή παραλείψεις τους συνδέονται αιτιωδώς με το συγκεκριμένο έλλειμμα.
- **2) Δίκαιη ισορροπία** ανάμεσα στη δημοσιονομική βιωσιμότητα και την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ελεγχόμενων/δημοσιονομικώς υπευθύνων προσώπων που συμπράττουν στην ταμειακή εκτέλεση του προϋπολογισμού ενός δημόσιου φορέα π. χ. ενός Δήμου

ΝΕΑ ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΕ ΤΟ Ν. 4820/2021

- Το νέο σύστημα κατασταλτικού ελέγχου που αναγράφεται στο **ν. 4820/2021** (Οργανικός Νόμος του Ελεγκτικού Συνεδρίου) έχει προεχόντως **αποκαταστατική λειτουργία** σε αντίθεση με το προηγούμενο σύστημα που είχε κυρωτικό χαρακτήρα και όχι μόνο αποκαταστατικό.
- Π. χ. σύστημα νόθου αντικειμενικής ευθύνης των δημοσιονομικώς υπευθύνων
- Η Δέσmia αρμοδιότητα του καταλογίζοντος οργάνου να καταλογίσει τον δημοσιονομικώς υπεύθυνο με τόσο ποσόν όσο διαπιστώθηκε ότι ήταν το διαπιστωθέν έλλειμμα (contra άρθρο 150 του ν. 4820/2021)

ΝΕΑ ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΕ ΤΟ Ν. 4820/2021

- Αποκαταστατικό χαρακτήρα ο επιβληθείς καταλογισμός, ήτοι αποκατάσταση της βλάβης που επήλθε στη χρηματική διαχείριση του ελεγχόμενου δημόσιου φορέα.
- Το μέτρο ευθύνης των δημοσιονομικώς υπευθύνων προσώπων, που αναφέρονται στο άρθρο 142, αντιστοιχίζεται με τα ειδικότερα καθήκοντα που τους έχουν ανατεθεί έτσι ώστε ο καθένας να ευθύνεται για πράξεις ή παραλείψεις που ανάγονται στη δική του σφαίρα ευθύνης και συνδέονται αιτιωδώς με τη δημιουργία του ελλείμματος (**θεωρία της πρόσφορης αιτιότητας**) π. χ. ο ταμίας ευθύνεται για την πληρωμή σε μη δικαιούχο, ο εκκαθαριστής ευθύνεται για την ορθότητα της εκκαθάρισης.
- Με το ισχύον δίκαιο η υπαιτιότητά τους δεν τεκμαίρεται αλλά πρέπει να αποδειχθεί από τον διενεργούντα τον έλεγχο.

ΝΕΑ ΘΕΣΜΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΜΕ ΤΟ Ν. 4820/2021

- Ο Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή το Κλιμάκιο προβαίνει σε σταθμίσεις που επιβάλλονται από την αρχή της δίκαιης ισορροπίας και αν συντρέχει λόγος μειώνει ανάλογα το ποσό του καταλογισμού. Κατά τις σταθμίσεις συνεκτιμά τα ακόλουθα:

Ν. 4820/2021(άρθρο 150)

κριτήρια μείωσης

- Βαρύτητα δημοσιονομικής παράβασης
- Βαθμός υπαιτιότητας
- Σαφήνεια νομικού πλαισίου
- Επελθόν δημοσιονομικό αποτέλεσμα
- Οργανωτικά σφάλματα ή αδυναμίες της υπηρεσίας
- Συνήθη σφάλματα λόγω πολυπλοκότητας των ενεργειών που διενεργούνται (συνήθης πρακτική).
- Αν το έλλειμμα οφείλεται σε ενέργειες δημοσιονομικώς υπεύθυνου που καταδικάστηκε αμετάκλητα από την ποινική δικαιοσύνη π.χ. υπεξαίρεση, δεν διενεργείται καμία μείωση

Ν. 4820/2021(άρθρο 150) κριτήρια μείωσης

- Στους αχρεωστήτως λαβόντες συνεκτιμάται η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και η αρχή της χρηστής διοίκησης (άρθρο 150 παρ. 7 του ν. 4820/2021).
- Επιτρέπεται επίσης η λελογισμένη μείωση του καταλογιζόμενου ποσού και από **λόγους επιεικείας**, όταν ο καταλογισμός του υπεύθυνου θα επιφέρει συνέπειες στον ίδιον ή στους οικείους του που δεν μπορεί να γίνουν ανεκτές σε μια δημοκρατική κοινωνία.

ΦΓ8/14823/2023 ΦΕΚ Β' 1963/2023

- Με απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου τα κριτήρια μείωσης του καταλογιζόμενου ποσού αντιστοιχίζονται σε συντελεστές βαρύτητας και τίθενται ποσοστώσεις επί τοις % ανά κριτήριο μείωσης
- Τα κριτήρια και οι ποσοστώσεις εφαρμόζονται ανάλογα στις διάφορες κατηγορίες καταλογιζόμενων δημοσιονομικώς υπευθύνων προσώπων.

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ

- Κατά τα άρθρα 1 και 2 του ν. 4800/2021 το **Ελεγκτικό Συνέδριο είναι το ανώτατο δημοσιονομικό Δικαστήριο και συγχρόνως ο ανώτατος θεσμός δημοσιονομικού ελέγχου στη χώρα. Αποτελεί πλήρη και αυτοτελή δικαιοδοτικό κλάδο** ενώ κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του εγγυάται την **τήρηση των αρχών του κράτους δικαίου, της δημοσιονομικής βιωσιμότητας και της δίκαιης δίκης.**
- **Παράγοντες δημοσιονομικής βιωσιμότητας είναι:**
- **Νόμιμη δημοσιονομική διαχείριση**
- **Χρηστή δημοσιονομική διαχείριση, ήτοι οικονομικότητα (economy), αποδοτικότητα (efficiency), αποτελεσματικότητα (effectiveness).**
- **Το Ελεγκτικό Συνέδριο παρακολουθεί την τήρηση της νομιμότητας του συνόλου των δημοσίων φορέων και επιτηρεί του δημοσίους υπολόγους. Κατευθύνει τη δημοσιονομική δράση της Δημόσιας εν γένει Διοίκησης και συμβάλλει στη διαμόρφωση χρηστού δημοσιονομικού ήθους.**

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ (συνέχεια)

- Το Ελεγκτικό Συνέδριο με την ερμηνεία και εφαρμογή των σχετικών νομικών διατάξεων και τους φραγμούς που θέτει στην παράνομη εκροή του δημοσίου χρήματος καθοδηγεί και εκπαιδεύει τα όργανα που διαχειρίζονται το δημόσιο χρήμα και την δημόσια περιουσία να λειτουργούν στα πλαίσια της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.
- Μέσω του ελέγχου που διενεργεί το Ελεγκτικό Συνέδριο, ο δημόσιος τομέας, στον οποίον εντάσσεται και η Τοπική Αυτοδιοίκηση, ενισχύει την ικανότητά του να χειρίζεται προβλήματα και να δίνει λύσεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα των δράσεών τους.

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ (συνέχεια)

- **Η νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου** αποτελεί την κυριότερη πηγή πληροφόρησης και κατευθυντήριας οδού για οποιοδήποτε δημόσιο νομικό πρόσωπο στην ερμηνεία και στην εφαρμογή των δημοσιολογιστικών διατάξεων και συμβάλλει στη διαμόρφωση υπηρεσιακού ήθους και δημοσιονομικής πειθαρχίας των διοικητικών οργάνων
- Η άσκηση του κατασταλτικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο συμβάλλει στη διαφάνεια και στη λογοδοσία των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης σχετικά με την χρηματοοικονομική διαχείρισή τους, ενισχύει τα δημόσια έσοδα, καθοδηγεί τους διαχειριζόμενους τη δημόσια περιουσία και τους δημόσιους πόρους στην ορθή και νόμιμη λειτουργία των φορέων του δημόσιου τομέα και διασφαλίζει την συνεχή βελτίωση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου.

-

ΤΕΛΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Το σύνθετο ερευνητικό πεδίο της Δημόσιας Ελεγκτικής εδράζεται στο δικαιοσύνη σύστημα του κράτους δικαίου, που εμπεριέχει πρωτίστως την αξιωματική αρχή της νομιμότητας και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και συγχρόνως αποδίδει τη δέουσα προσοχή σε αξίες και κριτήρια χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης (οικονομικότητα, αποδοτικότητα, αποτελεσματικότητα), λογοδοσίας, διαφάνειας, δημοκρατικότητας και ειλικρίνειας.
- Ως εκ τούτου, το παραδοσιακό σύστημα δημοσιονομικού ελέγχου συνυπάρχει αρμονικά με το σύγχρονο δημοσιονομικό έλεγχο, βελτιώνοντας τη δημοσιονομική διαχείριση των Δημόσιων φορέων προς την κατεύθυνση της επίτευξης των στόχων και της αποστολής κάθε φορέα χωρίς να πλήττεται η δημοσιονομική τους βιωσιμότητα.